

**TÜRKİYE’DE SAĞLIK YÖNETİMİ LİSANS PROGRAMLARINDA YÜRÜTÜLEN
KALİTE VE HASTA GÜVENLİĞİ DERSLERİNİN İNCELENMESİ**
**INVESTIGATION OF QUALITY AND PATIENT SAFETY COURSES IN HEALTH
MANAGEMENT UNDERGRADUATE PROGRAMS IN TURKEY**

Ali ARSLANOĞLU¹

Filiz DURAN²

¹Doç. Dr. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Yönetimi Bölümü İstanbul/ Türkiye,
aliarslanoglu18@gmail.com, ORCID- 0000-0002-4454-039

²Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlıkta Kalite Yönetimi Bölümü Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi,
filizz.durannn@gmail.com, ORCID- 0009-0008-9633-1440

ÖZET

Bu çalışmada, Türkiye’deki devlet ve vakıf üniversitelerinin sağlık yönetimi eğitimi veren bölümlerinin lisans müfredatlarında yer alan kalite ve hasta güvenliği derslerinin özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Tanımlayıcı ve kesitsel nitelikteki çalışma, Mart-Mayıs 2023 arasında yürütülmüştür. Çalışmanın evrenini Türkiye’de devlet ve vakıf üniversitelerine bağlı 80 sağlık yönetimi lisans programı oluşturmuştur. Araştırmacılar tarafından oluşturulan değerlendirme formu, veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Veriler, sağlık lisans programlarının web sayfalarından ders içeriklerinin taranmasıyla toplanmıştır. Veriler, tanımlayıcı (sayı ve yüzde) istatistikler kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada kalite veya hasta güvenliği derslerinden en az bir tanesinin üniversitelerin sağlık yönetimi lisans programlarının %95’inde olduğu belirlenmiştir. Sağlık yönetimi lisans müfredatlarının çoğunda kalite veya hasta güvenliğine ilişkin bir dersin bulunduğu, ancak var olan dersleri veren öğretim elemanlarının sağlık hizmetleri sunulmasında kaliteli hizmet anlayışı, hasta ve çalışan güvenliğine yönelik standartların oluşturulması açısından yeterli olmadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak kalite ve hasta güvenliği konusu sağlık yönetimi eğitimi alan lisans öğrencileri için önemli bir konudur. Sağlık yönetimi lisans programlarında eğitim veren öğretim elemanlarının kadro sayısı artırılarak alanında uzman akademisyenler tarafından eğitim verilmesi sağlanmalı, kalite ve hasta güvenliğine dair bilgilendirici ders içerikleri arttırılmalı ve bu derslerin uygulamalı olarak faaliyete geçirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Yönetimi, Kalite, Hasta Güvenliği, Lisans

ABSTRACT

This study aimed to examine the characteristics of quality and patient safety courses in the undergraduate curricula of state and foundation universities in Turkey that provide health management education. The descriptive and cross-sectional study was conducted between March and May 2023. The population of the study consisted of 80 health management undergraduate programs affiliated with state and foundation universities in Turkey. The evaluation form created by the researchers was used as a data collection tool. Data were collected by scanning course contents from the websites of health undergraduate programs. Data were analyzed using descriptive (number and percentage) statistics. The study determined that at least one quality or patient safety course was included in 95% of university health management undergraduate programs. It has been determined that most health management undergraduate curricula include a course on quality or patient safety, but the faculty

members teaching the existing courses are not sufficient in terms of quality service understanding in providing health services and establishing standards for patient and employee safety. As a result, the issue of quality and patient safety is an important issue for undergraduate students studying health management. It is recommended that the number of faculty members teaching in health management undergraduate programs should be increased and training should be provided by academics who are experts in their fields, informative course contents on quality and patient safety should be increased, and these courses should be put into practice.

Keywords: Health Management, Quality, Patient Safety, Undergraduate

1. GİRİŞ

Toplumların bir araya gelerek topluluk halinde yaşamasıyla hizmet sektörü oluşmuştur (Yılmaz ve Fettahoğlu, 2020). Toplum sağlığını iyileştirmek ve sürekliliğini sağlamanın temel amacı olan sağlık sektöründe hataların en aza indirilmesi, hasta güvenliğinin sağlanması öncelikli hedeflerdendir. Hasta güvenliği ve kalite bilincinin oluşturulduğu, gerekli önlemlerin alındığı sağlık hizmetlerinde zararlı sonuçlanan olayların azaldığı bilinmektedir.

Sağlık sektöründe kaliteyi Donabedian “Hizmet sürecinde kazançlar ve kayıplar dengesinin hesabı yapıldıktan sonra hastanın iyilik halini en üst düzeye çıkarması beklenen hizmet” olarak tanımlamıştır (Donabedian, 1980). Sağlık sektöründe kalite daha iyi bir kayıt sistemi, standardizasyon, müşteri memnuniyeti, daha iyi tedarikçi ilişkileri, işletme içi yetki ve sorumlulukların belirlenmesi, istatistiki ölçümler doğrultusunda gerçek durum analizlerinin yapılması ve geleceğe yönelik kararlarda bu analiz sonuçlarının kullanılması gibi yararlar sağlamaktadır (Sipahi ve Enginoğlu, 2013). Sağlık hizmetlerinde kalite, “Sağlık hizmetlerinde gerekli kaynakların verimli bir şekilde dağıtılması ve kullanılması, hizmetin etkili şekilde verilmesi gerek kaynak dağıtımında gerekse hedef kitlenin hizmetlere ulaşımında hakkaniyete özen gösterilmesi ve hizmet sunumu sırasında ve sonrasında hizmeti kullananların memnuniyetlerinin sağlanması” olarak ele alınmaktadır. Bu doğrultuda kalite yönetimi, iç dış müşteri memnuniyetini temel alan sürekli iyileştirmeyi hedef alan, verimli ve etkili hizmet sunumu olarak ele alınmaktadır (Çerçi ve Baykal, 2022).

Hastaya zarar vermeden, olası risklerin önceden belirlenmesi, hastaların doğru kimliklendirilmesi, cerrahi güvenlik, transfüzyon güvenliği, ilaç güvenliği gibi hasta güvenliği uygulamalarının tüm sağlık kurumlarında ve tüm sağlık çalışanları tarafından uygulanması, yanlış uygulamalara yönelik önlemlerin alınması gereklidir (Çerçi ve Baykal, 2022). Sağlık hizmet sunumunda insan hayatı olduğu ve yapılacak en ufak bir hatanın bile telafisinin mümkün olmayacağı göz önünde bulundurulduğunda sağlık çalışanların sürekli bir gelişim sergilemelerinin, sağlık alanındaki yenilikleri yakından takip etmelerinin ve sundukları hizmette üst kaliteyi yakalamaları bir ihtiyaçtan çok bir zorunluluk olduğunun farkına varılmaktadır (Oksay, 2016).

ABD’de tıbbi uygulamalara yön veren en etkili kuruluş olarak bilinen Amerikan Tıp Enstitüsü (Institute of Medicine- IOM) hasta güvenliğini “Hastalara gelecek zararın önlenmesi” olarak tanımlamıştır (Aspden, 2004). IOM tarafından yayınlanan “To err is human” isimli rapor ile sağlık hizmetlerinin en önemli iki sorunu, tıbbi hatalar veya hasta güvenliği ve sağlık hizmetinde kalite sorunu gözler önüne serilmiştir. Bu rapora göre hastaneye yatan hastalarda bakım sırasında tıbbi hata görülme sıklığı %2,9-3,7 arasında bulunmuş, bu hataların %53-58’i önlenabilir tıbbi hatalar olarak tanımlanmıştır (Kohn, 2000).

Hasta güvenliği, sağlık bakım kalitesi kapsamında ele alınan en önemli konulardan biridir. Temel hedefi tıbbi hataların azaltılması, hatta tamamen ortadan kaldırılmasıdır. Günümüzde kaliteli sağlık bakım hizmeti sunarken aynı zamanda bu hizmetin güvenli olmasını sağlamak sağlık bakım hizmeti sunan kuruluşların en önemli beklentisi haline gelmiştir. Hasta güvenliği kavramı “Kurumlarda hata olasılığını en aza indirecek, hata oluştuğunda hataları belirleme olasılığını artıracak kurumsal sistem ve süreçlerin oluşturulmasıyla istemeyerek yapılan hatalardan bağımsız olma durumu” olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz, 2020). Hastalara 7 gün 24 saat kesintisiz hizmet veren sağlık personellerinin bu hasta güvenliği ve kalite kültürünü benimseyebilmeleri için çekirdekten almış oldukları eğitimde doğru planlamalar yapılmalıdır. Gelecekte kalite ve hasta güvenliği konularında sağlık personellerinin daha bilinçli düzeye gelebilmeleri için etkili, doğru ders planlamalarının yapılması gerekmektedir.

2.YÖNTEM

Araştırma; Türkiye’de bulunan devlet ve vakıf üniversitelerinin sağlık yönetimi bölümlerinin, lisans müfredatlarında bulunan kalite ve hasta güvenliği üzerine olan derslerin özelliklerini incelenmek amacıyla, kesitsel ve tanımlayıcı nitelikte yapılmıştır.

2.1. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Türkiye’de bulunan tüm üniversiteler kapsamaktadır. Tam sayım yöntemi ile tüm üniversiteler incelenmiştir. Araştırmaya sağlık yönetimi bölümü bulunan 80 üniversite dahil edilmiştir. Aynı üniversite dahilinde iki ayrı fakültede bulunan programlar araştırma kapsamına dahil edilmiştir.

2.2.Verilerin Toplanması ve Veri Araçları

Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi’nden (<https://istatistik.yok.gov.tr>) yararlanılarak Mart-Mayıs 2023 arasında sistemde kayıtlı olan sağlık yönetimi lisans eğitimi veren toplam 80 vakıf ve devlet üniversitesinin yer aldığı liste elde edilmiştir. Veriler, kalite ve hasta güvenliğine ilişkin dersi olan programların web sayfasından ders içerikleri incelenip değerlendirme formuna aktararak toplanmıştır. Veriler; üniversitenin adı, kalite ile ilgili dersin var olup olmadığı, dersin adı, zorunlu ya

da seçmeli olması, Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS), yarıyılı, ders içeriği ve dersi veren öğretim elemanının unvanı olmak üzere 8 ana başlıkta değerlendirilmiştir.

2.3.Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin analizi, Microsoft Excel programı ile yapılmıştır. Veriler, tanımlayıcı (yüzde ve sayı) istatistiklerin kullanılması ile değerlendirilmiştir.

2.4.Araştırmanın Etik Yönü

YÖK Bilgi Yönetim Sistemi ile üniversitelerin web sayfaları herkesin erişimine açık olduğu için, etik kurul ve/veya kurum izni alınması gerekmemektedir.

2.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın sınırlılığını, web sayfalarında bulunan ders içeriklerinde bilgilerin eksik olması ya da bilgi paketlerinde derslere yönelik bir bilginin olmaması sebebiyle verilerin tamamına erişilememesi oluşturmaktadır.

3.BULGULAR

Veri toplama aracı ile toplanan veriler, bu bölümde ayrı ayrı tablolaştırılmıştır. Tablolaştırılan veriler analiz edilip yorumlanmıştır.

Tablo 1. Sağlık Yönetimi Eğitimi Veren Lisans Kurumlarının Türüne ve Üniversitelerin Mülkiyetlerine Göre Dağılımlar

Özellikler		N	%
Üniversite Türü	Devlet	63	78,8
	Vakıf	17	21,2
Bağlı Olduğu Fakülte/ Yüksekokul	Sağlık Bilimleri Fakültesi	56	70
	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	14	17,5
	İşletme Fakültesi	3	3,6
	Uygulamalı Bilimler Fakültesi	2	2,5
	Açık Öğretim Fakültesi	2	2,5
	Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi	1	1,3
	Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu	1	1,3
	Sağlık Yüksekokulu	1	1,3
Toplam		80	100

Türkiye’de 2023 Mart-Mayıs aylarında etkin olarak sağlık eğitimi veren toplam 80 devlet ve vakıf üniversitesi olduğu görülmüştür. Sağlık Yönetimi eğitimi veren 80 kurumun %70’inin Sağlık Bilimleri Fakültesi, %78,8’inin devlet üniversitesi olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 2. Sağlık Yönetiminde Kalite Yönetimine Yönelik Derslerin Bilgilerinin Devlet ve Vakıf Üniversitesi Bazında Dağılımı

Kalite ve Hasta Güvenliğine İlişkin Bilgiler		Devlet Üniversitesi		Vakıf Üniversitesi		TOPLAM	
		N	%	N	%	N	%
Derslerin müfredatta olma durumu	Var	61	96,8	15	88,2	76	95
	Yok	0	0	0	0	0	0
	Bilgi Paketine Ulaşamadı	2	3,2	2	11,8	4	5
Toplam		63	100	17	100	80	100
Derslerin İsimleri	İş Sağlığı ve İş Güvenliği	56	30,3	12	35,3	68	31,1
	Akılcı İlaç Kullanımı	3	1,6	1	2,9	4	1,8
	Hasta ve Çalışan Güvenliği	24	13	5	14,7	29	13,2
	Kalite Güvencesi ve Kalite Yönetim Sistemleri	3	1,6	1	2,9	4	1,8
	Sağlık Hizmetlerinde Kalite Yönetimi	62	33,5	11	32,4	73	33,3
	Sağlık Kurumlarında Afet ve Kriz Yönetimi	33	17,8	3	8,8	36	16,4
	Sağlıkta Kalite ve Yöntemlerinin Değerlendirilmesi	1	0,5	0	0	1	0,5
	Toplam Kalite Yönetimi	3	1,6	1	2,9	4	1,8
Toplam		185	100	34	100	219	100
Zorunlu/Seçmeli Ders Sayısı	Zorunlu	91	49,2	17	50	108	49,3
	Seçmeli	94	50,8	17	50	111	50,7
Toplam		185	100	34	100	219	100
Derslerin Verildiği Yarıyıl	1. yarıyıl	4	2,2	2	5,9	6	2,7
	2.yarıyıl	5	2,7	2	5,9	7	3,2
	3.yarıyıl	25	13,5	4	11,8	29	13,2
	4.yarıyıl	27	14,6	3	8,8	30	13,7
	5.yarıyıl	42	22,7	7	20,9	49	22,4
	6.yarıyıl	34	18,4	9	26,5	43	19,6
	7.yarıyıl	36	19,5	5	14,7	41	18,7
	8.yarıyıl	10	5,4	2	5,9	12	5,5
	Bilgi Verilmemiş	2	1,1	0	0	2	0,9
Toplam		185	100	34	100	219	100
AKTS	2	23	12,4	6	17,6	29	13,2
	3	46	24,9	8	23,5	54	24,7
	4	47	25,4	7	20,6	54	24,7
	5	55	29,7	11	32,4	66	30,1
	6	14	7,6	1	2,9	15	6,8
	7	0	0	1	2,9	1	0,5
Toplam		185	100	34	100	219	100

İncelenen üniversitelerin %95'inde kalite ve/veya hasta güvenliğine ilişkin derslerin yer aldığı, derslerin farklı isimlerle yürütüldüğü, %50,7'sinin seçmeli ders olarak müfredatta yer aldığı, dersin %22,4 oranla beşinci yarıyılıda verildiği belirlenmiştir. Ders AKTS değerinin 4 puan olduğu %24,7 ders bulunmuştur (Tablo 3). Devlet ve vakıf üniversitesine bağlı 80 Sağlık Yönetimi lisans programının web sayfası incelenerek ders içeriğinde belirtilen temel konulara ilişkin içerik analizi yapılmıştır. Bu kapsamda, doğrudan kalite ve hasta güvenliği ile ilişkili 8 konu başlığı oluşturulmuştur. En çok ele alınan konular sırasıyla; sağlık hizmetlerinde kalite yönetimi, iş sağlığı ve güvenliği, sağlık kurumlarında afet ve kriz yönetimi, hasta ve çalışan güvenliği, kalite güvencesi ve kalite yönetim sistemleri, akılcı ilaç kullanımı, toplam kalite yönetimi, sağlıkta kalite ve yöntemlerinin değerlendirilmesi olarak belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 3. Dersi Vermekte Olan Öğretim Elemanlarının Özelliklerinin Dağılımı

Özellikler	Dersi veren akademisyen unvanı	Devlet Üniversitesi		Vakıf Üniversitesi		TOPLAM	
		N	%	N	%	N	%
Unvanı	Profesör	16	8,6	5	14,7	21	9,6
	Doçent	35	18,9	3	8,8	38	17,4
	Dr. Öğr. Üyesi	45	24,3	10	29,4	55	25,1
	Öğretim Görevlisi	31	16,8	5	14,7	36	16,4
	Araştırma Görevlisi	5	2,7	3	8,8	8	3,7
	Uzman	1	0,5	1	2,9	2	0,9
	Belirtilmemiş	52	28,1	7	20,6	59	26,9
Toplam		185	100	34	100	219	100

Türkiye'de Sağlık Yönetimi lisans eğitimi veren 80 üniversitede toplam 219 kalite ve hasta güvenliğine yönelik ders verildiği bulunmuştur. Kalite ve/veya hasta güvenliğine ilişkin dersleri yürüten akademik personelinin %26,9'ünün unvanının belirtilmediği, %25,1'inin doktor öğretim üyesi olarak çalıştığı saptanmıştır (Tablo 3).

4.TARTIŞMA

Kalite ve hasta güvenliği, sağlık bakım kalitesi kapsamında ele alınan en önemli konulardan biridir. Temel hedefi tıbbi hataların azaltılması, hatta tamamen ortadan kaldırılmasıdır. Sağlık hizmeti sunulurken sıfır hataya sahip olabilmek çok güçtür. Hataların en aza indirilmesini sağlayabilmek için atılacak en önemli adımlarda biri de sağlık hizmetini sunan personellerin üniversitede almış olduğu eğitimlerde kalite ve hasta güvenliğine ilişkin dersleri alması bu doğrultuda gerekli bilinci oluşturmaya önemli derecede katkı sağlamış olacaktır. Bu çalışma sağlık yönetimi eğitimi gören öğrencilerin müfredatlarında kalite ve hasta güvenliği derslerine ne derecede yer verildiğini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Türkiye’de 2023 Mart-Mayıs aylarında aktif olarak Sağlık Yönetimi eğitimi veren 63 devlet ve 17 vakıf olmak üzere toplam 80 üniversite olduğu görülmüştür. Türkiye’de Sağlık Yönetimi lisans eğitimi veren 80 üniversitede toplam 219 kalite ve hasta güvenliğine yönelik ders verildiği tespit edilmiştir.

Daha önce sağlık üzerine eğitim veren programların müfredatlarında kalite yönetimi üzerine var olan derslerin incelendiği çalışmalar araştırıldığında 2023 yılında Arslanoğlu ve Arslan’ın eczacılık programlarında inceleme yaptığı, 2023 yılında Arslanoğlu ve Yılmaz’ın kalite yönetimi ve sağlıkta kalite yönetimi lisansüstü programlarının incelendiği ve 2023 yılında Arslanoğlu ve Arslan’ın dil ve konuşma terapisi programlarında inceleme yaptığı bulunmuştur. Bu çalışmalar baz alındığında çoğunlukla seçmeli ders olarak derslerin verildiği ortaya çıkmıştır. Yaptığımız çalışma incelendiğinde %50,7 oranla sağlık yönetimi programlarında derslerin seçmeli olarak verildiği görülmüş ve yapılan diğer çalışmalarla paralel olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Arslanoğlu ve Yılmaz’ın 2023 yılında yaptığı kalite yönetimi ve sağlıkta kalite yönetimi lisansüstü programları incelemesinde %6,25’inde kalite ve hasta güvenliğine yönelik derslerin olduğu, Arslanoğlu ve Arslan’ın 2023 yılında yaptığı çalışmada eczacılık programlarının %78,7’sinde kalite ve hasta güvenliğine yönelik en az bir dersin olduğu görülmüştür. Çalışmamızda sağlık yönetimi programlarının %95’inde kalite ve hasta güvenliğine ilişkin derslerin olduğu sonucu varılmış ve eczacılık programlarına kıyasla sağlık yönetimi programlarında daha fazla kalite ve hasta güvenliği konularının işlendiği bulunmuştur.

Ulusoy ve Kavak’ın 2018 yılında yayınlamış olduğu hemşirelik, ebelik ve sağlık yönetimi ile ilgili lisans programı bulunan 317 lisans programının kalite derslerine yönelik yapılan çalışmada sağlık yönetimi programlarında %52,1 oranla kaliteye ilişkin en az bir dersin müfredatta yer aldığı belirlenmiştir. Yaptığımız çalışmayla sonuçları kıyasladığımızda 2018 yılından itibaren sağlık yönetimi programlarında kalite konulu derslerin sayısının arttığı gözlemlenmiştir. Ders sayısının artmasının sebebi üniversite ders müfredatlarının çalışmamızın yapıldığı yılda daha fazla sayıda erişilme açılması olabilir.

Arslan ve Basit’in 2021 tarihinde yayınlamış olduğu hemşirelik programlarında kalite ve hasta güvenliğinde ilişkin verilen derslerin incelenmesinde derslerin %95,6’sının seçmeli olarak verildiği görülmüş ve seçmeli/zorunlu olma durumu olarak standardizasyonun sağlanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Yaptığımız çalışmada sağlık yönetimi programlarının %49,30 zorunlu, %50,7 seçmeli olarak derslerin verildiği bulunmuştur. İki çalışmayı kıyasladığımızda sağlık yönetimi programlarında da standardizasyonun sağlanmadığı belirlenmiştir.

Sağlık yönetimi eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının kalite ve hasta güvenliğine yönelik işlenen dersleri incelendiğinde sağlık sektöründe kalite düzeyini arttırmaya yönelik derslerin artırılması gerektiği ve derslerin interaktif bir şekilde sahada incelemeler yapılarak verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Derslerin çoğunda akademisyen unvanlarının belirtilmediği görülmüştür. Alanında uzman akademisyenler tarafından derslerin verilmesi öncelikli olarak planlanmalıdır.

5. SONUÇ

Bu çalışmada, Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinin sağlık yönetimi eğitimi veren bölümlerinin lisans müfredatlarında yer alan kalite ve hasta güvenliği derslerinin özellikleri incelenmiştir. Çalışmamız incelendiğinde Kalite ve/veya hasta güvenliğine ilişkin dersleri yürüten akademik personelinin %26,9'unun unvanının belirtilmediği, %25,1'inin doktor öğretim üyesi olarak çalıştığı saptanmıştır. Yapılan çalışma sonuçlarından hareketle sağlık yönetimi lisans programları müfredatlarının çoğunda kalite veya hasta güvenliğine ilişkin bir dersin bulunduğu, ancak var olan dersleri veren akademik personellerin alanında yeterli uzmanlığa sahip olmadığı, sağlık hizmeti sunulmasında kaliteli hizmet anlayışı, hasta ve çalışan güvenliğine yönelik bilinci oluşturulması açısından yeterli olmadığı belirlenmiştir. Sağlık Yönetimi lisans programı öğrencilerinin kalite alanında deneyimli eğiticilerden öğrenim almasını sağlayabilmek için öğretim elemanlarının kadro sayısının artırılması ve daha deneyimli akademisyenlerin eğitim vermesi gerekmektedir. Sonuç olarak kalite ve hasta güvenliği konusu sağlık yönetimi eğitimi alan lisans öğrencileri için son derece önemli bir konudur. Uygulamalı eğitimler ise kaliteli ve güvenilir bir sağlık hizmeti sunumu için istenen amaç ve hedeflere ulaşmada doğrudan etkileyen faktörler arasında yer almaktadır. Dolayısıyla sağlık yönetimi lisans programlarında kalite ve hasta güvenliğine dair bilgilendirici ders içerikleri artırılmalı ve bu derslerin uygulamalı olarak faaliyete geçirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Arslanoğlu, A. (2023). Türkiye'de Kalite Yönetimi ve Sağlıkta Kalite Yönetimi Lisansüstü Programlarında Yürütülen Derslerin İncelenmesi. *Journal of 5N1Quality*, 1(1), 10-18.
- Arslanoğlu, A. (2023). Türkiye'de Dil ve Konuşma Terapisi Lisans Programlarında Yürütülen Kalite ve Hasta Güvenliği Derslerinin İncelenmesi: Dil ve Konuşma Terapisi Lisans Programında Sağlıkta Kalite ve Hasta Güvenliğinin Yeri. *Journal of 5N1Quality*, 1(2), 46-56.
- Arslanoğlu, A., ve Arslan, Z. (2023). Türkiye'de Eczacılık Fakültelerinde Yürütülen Kalite Yönetimi İle İlgili Derslerin İncelenmesi. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 61-74.
- Arslan, S., ve Basit, G. (2021). Türkiye'de hemşirelik lisans programlarında yürütülen kalite ve hasta güvenliği derslerinin incelenmesi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetim Dergisi*, 8(2), 252-262.
- Aslan, Y. (2019). Hasta Güvenliği Kültürü: Olay Hata Raporlama . *ERÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6(1), 73-83. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/erusaglik/issue/47133/593263>
- Aspen P, Corrigan JM, Wolcott J, Erickson SM, editors. *Patient Safety: Achieving A New Standard for Care*. Washington, DC: National Academies Press; 2004

- Çerçi, Baykal, Ü. (2022). Sağlıkta Toplam Kalite Yönetiminin Kuruma, Hastaya ve Çalışana Yansımaları . Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi , 7 (2) , 126-131 . DOI: 10.51754/cusbed.1075045
- Donabedian, A. (1980). Explorations in quality Assessment and monitoring: The Definition of Quality and Approaches to Its Assessment, Michigan: Healty Administration Press, Ann Arbor, 5
- Kohn LT, Corrigan JM, Donaldson MS, editors. To Err is Human: Building a Safer Health System. Institute of Medicine (US) Committee on Quality of Health Care in America; Washington (DC): National Academies Press (US); 2000.
- Oksay, A. (2016). Sağlık Hizmetlerinde Kalite Tam Olarak Ne Demek?. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,2016 8(14), 181-192.
- Ulusoy H., Kavak D. vd. (2018). Üniversitelerin Sağlıkla İlgili Lisans Programlarında Kalite Eğitimi: Türkiye Örneği. Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi , 14(2), 87-102. <https://dergipark.org.tr/en/pub/spkd/issue/37269/373432> adresinden erişildi.
- Sipahi, G. A. ve Enginoğlu, D. (2013). Bilgi Yönetimi ve kalite yönetim sistemleri arasındaki ilişkinin açıklanmasına yönelik bir araştırma. Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi , 5 (1), 290- 299. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sobiadsbd/issue/11355/135748>
- Yılmaz, A. (2020). Hasta güvenliği kültürü kavramının boyutları ile incelenmesi boyutların hasta güvenliği uygulamalarına etkisinin araştırılması. Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 7(3), 223-230.
- Yılmaz, N. , Özer, E. ve Fettahoğlu, R. (2020). Sağlık Yöneticisi Kavramına İlişkin Bir Metafor Analizi . Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 8 (1) , 115-124 . DOI: 10.18506/anemon.506631